

V Praze dne 14. května 2012
Č.j.: 376/12

Stanovisko komise pro hodnocení dopadů regulace

k návrhu nařízení vlády, kterým se mění nařízení vlády č. 567/2006 Sb., o minimální
mzdě

I. Úvod:

Tento materiál je předkládán mimo Plán Legislativních prací vlády na rok 2012. Podstatou návrhu je odstranění snížených úrovní minimální mzdy a úrovní zaručené mzdy pro zaměstnance ve věku 18-21 let v prvním pracovním poměru a pro invalidní zaměstnance. Tato věc je daná nařízením vlády a návrh by vedl k jeho změně.

Ze zprávy RIA je zřejmé, že ve věci navrhované úpravy přetrvává poměrně zásadní rozpor v názorech reprezentací zaměstnavatelů invalidních osob (jsou proti změně) a reprezentací postižených osob (jsou pro změnu).

II. Připomínky a návrhy změn:

Materiál se téměř výhradně věnuje odůvodnění regulace po stránce legislativní.

Z pohledu pravidel RIA má materiál zásadní nedostatky:

1) Návrh není zpracován variantně: nulová varianta (*status-quo*) je prezentovaná jako nerealizovatelná s prostým poukazem na Národní plán vytváření rovných příležitostí. Na základě toho se za jedinou (vhodnou) alternativu považuje jediná další varianta č.1.

2) Zcela absentuje popis existující situace po stránce počtu potenciálně dotčených osob a jejich situace. Chybí například informace:

- o celkových počtech osob v potenciálně dotčených skupinách (mladiství, zdravotně postižení),
- o míře zaměstnanosti a míře nezaměstnanosti (včetně dlouhodobé) v těchto skupinách,
- o statistickém rozložení mezd (průměr, medián, kvartily, atd. včetně počtu zaměstnanců na úrovni či v blízkosti minimální mzdy) v těchto skupinách,
- o sektorové a profesní struktuře zaměstnanosti těchto skupin.

Většinu těchto informací je přitom možno získat z ISPV, SILC, VŠPS, Mikrocensů, registrů invalidních osob, daňově finančních statistik atp.

3) V podstatě absentuje zhodnocení (kvantifikace) ekonomických dopadů na dotčené subjekty a veřejné rozpočty, až na několik velice parciálních údajů:

- *Lze předpokládat, že by zrušení nižších sazeb mohlo představovat nárůst až o cca 71, mil. Kč.*
- *„...navrhované snížení nižších sazeb ... může mít pro některé zaměstnavatele nepříznivý dopad“.*
- *„zrušení .. by pro zaměstnavatele nemělo představovat větší problém..... a představovalo by částku 1,5 mil. Kč“.*

U těchto kusých údajů absentuje vysvětlení toho, z čeho a na základě jakých předpokladů byly odhady provedeny.

Klíčová sekce „**Dopad na podnikatelskou sféru**“ na str. 5 - 6 je velice nejasná a zmatečná. Operuje s nevysvětleným objemem částek dodatečných nákladů na straně zaměstnavatelů (225,4 mil.). Obsahuje strohá konstatování v podmiňovacím způsobu, že „...navrhované snížení nižších sazeb ... může mít pro některé zaměstnavatele nepříznivý dopad... mohla by být zrušena některá pracovní místa pro postižené osoby...“. Naprosto tedy absentují odhady rozsahu možných dopadů, například uvedením horních a spodních hranic.

Samozřejmě chybí odhady elasticity nabídky a poptávky práce v daných segmentech pracovního trhu, ze kterých je třeba vycházet při kvantifikaci odhadů dopadů na mzdové náklady zaměstnavatelů a na zaměstnanost (zaměstnatelnost). Učebnicový obrázek dopadu regulace minimální mzdové úrovně (viz příloha) ukazuje, že dopady úrovně minimální mzdy na zaměstnanost jsou dány velikostí sklonu (elasticity) profilu nabídky a poptávky. Protichůdnost argumentací obou zájmových skupin jsou mimo jiné dány odlišnými implicitními představami o velikosti těchto elasticit, aniž RIA obsahuje potřebnou evidenci

RIA by měla být založena na nejlepších dostupných odhadech elasticit na českých datech a pokud takové nemá zpracovatel k dispozici, mělo by se v RIA vycházet z metapřehledu empirických odhadů ze zahraničí.

Parciální postřehy:

V RIA se uvádí, že se zrušením specifických minimálních mezd souhlasí Národní rada osob se zdravotním postižením ČR. Naopak s tím nesouhlasí zaměstnavatelé zdravotně postižených osob. Věcné argumenty těchto opozičních názorových skupin nejsou rozvedeny. Uvádí se ustanovení pracovní skupiny ministrem práce, ale není uveden jakýkoliv její postoj či argumentace.

Uvádí se interakce snížených minimálních mezd pro postižené se systémem státního finančního zvýhodnění zaměstnavatelů, kteří zaměstnávají více než 50% osob se zdravotním postižením. Toto ale myslím bylo zrušeno od ledna 2012, kde byl špatně konstruovaný a zneužívaný systém podpory zaměstnanosti postižených osob rekonstruován.

Při absenci srovnání ekonomických dopadů variant 0 a 1 je hybným argumentem změny regulace *„upřednostnění principu rovnosti v odměňování všech skupin zaměstnanců před principem podpory zaměstnatelnosti některých skupin osob.“* Jde tedy o důvod odvíjený od konceptu spravedlnosti. O validitě a konzistentnosti interpretace principu rovnosti však lze vážně pochybovat. Jde spíše o účelovou argumentaci, kterou lze postavit i obráceně.

Termín *rovnost odměňování* budí na první poslech dojem větší spravedlnost, než je *nerovné zacházení*. Ale při bližším pohledu se věc jeví v jiném světle. Neexistují na světě žádné dvě identické osoby. V běžném životě i v regulacích je zcela běžné, že různé osoby s ohledem na své odlišnosti podléhají určité regulaci jinak. Způsob, jakým se v materiálu používá pojmu rovnoprávné postavení, je pouhou hrou se slovy rovnost a výběr z jedné z interpretací (absolutní) se jeví jako účelový. Pokud by byl takto naivně a striktně uplatňován princip rovnosti v pracovně právních vztazích, musela by být zavedena daň z hlavy, rovný důchod, rovná všeobecná sociální dávka, atp. To se ale neděje. Je zcela běžné, že lidé různých příjmů neplatí stejné daně (ani z hlavy, ani stejnou průměrnou daň ani stejnou mezní daň). Občanská práva jsou postupně přisuzována občanům s dosažením věku patnácti a osmnácti let. Délka nároku pobírání dávek v nezaměstnanosti se liší podle věku a podle doby placení pojistných odvodů. Zvýhodněný daňový režim DPFO platí do 26. roku věku „dítěte“. Na vysokou školu mohou jít pouze lidé s maturitou. Na objem odstupného a délku výpovědní doby má osoba nárok podle odpracovaných let u zaměstnavatele atd.

Sjednocení minimálních mezd je prezentováno jako součást vytváření rovných příležitostí pro osoby se zdravotním postižením. Vytváření rovných příležitostí pro postižené osoby formou sjednocení minimálních mezd je však velice parciální pojetí. Situace mladistvé osoby 18-21 let v jejím prvním zaměstnání nebo osoby invalidní je zásadně odlišná od ostatních osob. Jejich příležitosti získat zaměstnání jsou oproti většině ostatních osob výrazně nižší. Při jednotné minimální mzdě, pojato ve vztahu k šancím získat zaměstnání, bude jejich postavení na trhu naopak výrazně nerovné. Sjednocení minimálních mezd sice srovná minimální mzdy všech osob, ale učiní pracovní příležitosti nerovnější. Postižení nebo mladiství lidé mají totiž sníženou produktivitu práce, takže adekvátní snížení minimální mzdy (podle ekonomické teorie mzda vyjadřuje mezní výnos produktivity práce) je stejně tak možno interpretovat tak, že je naopak v souladu s vytvářením rovných příležitostí. Zcela pregnančně to je

vyjádřeno stejnou pravděpodobností (šancí) získat zaměstnání adekvátní produktivitě práce dané osoby.

III. Závěr:

Materiál je velice nekompletní a nesplňuje základní náležitosti RIA. Doporučuje se materiál zásadním způsobem doplnit a přepracovat, a to následujícím způsobem:

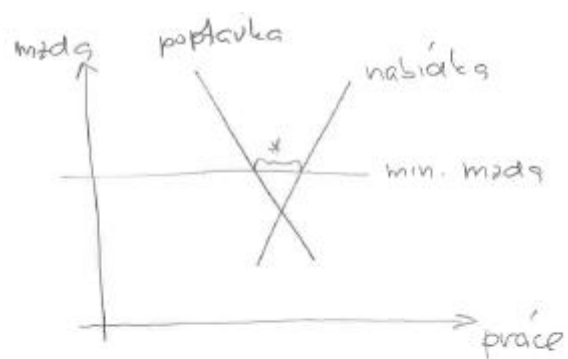
- Doplnit právní přehled stávajícího stavu o podrobný přehled ekonomické situace.
- Doplnit variantní řešení a pro ně udělat kvantitativní odhady dopadů na dotčené osoby a zaměstnavatele.

V případě dopracování by měl být materiál znovu předložen Komisi RIA. Ve stávající podobě komise nedoporučuje Závěrečnou zprávu z hodnocení dopadů regulace schválit.

Vypracoval: doc. Ing. Daniel Münich, Ph.D.

Prof. Ing. Michal Mejstřík, CSc.
předseda komise

Příloha:

* dopad na zaměstnanost =
= nezaměstnanost

